24/01/2019

Κατανόηση ἐν ἀγάπῃ. Ἡ ἐνδεδειγμένη στάση ἀπέναντι στούς ἐφήβους

/ Γνώμες

Ἀναστασίας Παναγίδου ἰδιωτικῆς ὑπαλλήλου καί Παναγιώτου Παναγίδη ἐκπαιδευτικοῦ

Τό θέμα τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἐφήβων ἔχει ἀπασχολήσει καί ἀπασχολεῖ διαχρονικά ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, ἐκπαιδευτικούς, πνευματικούς πατέρες καί γονεῖς καί πάρα πολλά ἔχουν γραφτεῖ γι᾽ αὐτό. Ἡ ἐφηβεία εἶναι γενικά μία δύσκολη περίοδος στή ζωή τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου ἐκτός ἀπό τίς σωματικές ἀλλαγές χαρακτηρίζεται καί ἀπό ἄλλες σημαντικές ἀλλαγές σέ ψυχολογικούς, κοινωνικούς, γνωστικούς καί συναισθηματικούς τομεῖς. Εἶναι, ὅπως ἀναφέρουν οἱ εἰδικοί, τό στάδιο στό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος διαμορφώνει τήν ταυτότητά του. Σύμφωνα μέ τόν Πρωτοπρεσβύτερο Δορμπαράκη (Ὁμιλία στό 10ο Ἱερατικό Συνέδριο τῆς Ι.Μ. Κέρκυρας, 2012), αὐτή ἡ ἔλλειψη ταυτότητας συνιστᾶ μεγάλη ὀδύνη στόν ὑπό ὡρίμανση ἄνθρωπο. Δέν εἶναι παράδοξο ἐξ ἄλλου ὅτι ἕνας ὀργισμένος νέος, πού προκαλεῖ τήν ὀργή τῶν μεγάλων εἶναι τίς πλεῖστες φορές ἕνα φοβισμένο καί ταραγμένο παιδί, πού ζητᾶ τή μητρική ἀγκαλιά.

Πολλές φορές οἱ γονεῖς χωρίς νά ξέρουν πῶς νά διαχειριστοῦν τίς ἀλλαγές στή συμπεριφορά τῶν ἐφήβων θέλουν νά ἀποκτήσουν τόν ἔλεγχο, συνήθως φωνάζοντας καί ἐπικρίνοντάς τους. Ταυτόχρονα, μή τηρώντας μία σταθερή στάση, κάποτε τούς φέρονται σάν νά εἶναι παιδιά, ὑποδεικνύοντάς τους τί νά κάνουν καί ἄλλες φορές σάν νά εἶναι ἐνήλικες, περιμένοντας ὡς διά μαγείας νά γίνουν ὑπεύθυνοι καί ὥριμοι. Αὐτό προκαλεῖ σύγχυση στούς ἐφήβους. Σέ ἄλλες περιπτώσεις οἱ γονεῖς βλέπουν τό ἔφηβο παιδί τους σάν ὄχημα γιά ἐπίτευξη τῶν δικῶν τους ἀνεκπλήρωτων προσδοκιῶν, φορτώνοντάς του τίς εὐθύνες γιά τήν ἐπίτευξη τῶν δικῶν τους στόχων.

Ἐπίσης, πολλοί γονεῖς, ἀπό τόν φόβο τους ὅτι τό παιδί τους δέ θά τά καταφέρει στόν κόσμο τῶν ἐνηλίκων, μειώνουν τήν αὐτοπεποίθησή του καθιστώντάς το ἐξαρτώμενο ἀπό τούς ἴδιους (Πίσχος, Sinaisthisi.gr). Ὅλα αὐτά ἔχουν ὡς ἐπακόλουθο στά ἐφηβικά χρόνια νά αὐξάνονται σημαντικά οἱ προστριβές μέ τούς γονεῖς, ἐνῶ οἱ σχέσεις οἰκειότητας μαζί τους νά ἀρχίζουν νά ἐξασθενοῦν (Montemayor & Eisen, 1977). Ὁ Μητροπολίτης Λεμεσοῦ κ. Ἀθανάσιος (Ὁμιλία σέ Σύνδεσμο Γονέων, 10/3/2008), ὡς πρός τή στάση τῶν γονέων ἀναφέρει: «Πολλές φορές οἱ γονεῖς εἴμαστε τόσο δύσκαμπτοι, προσηλωμένοι στίς προκαταλήψεις καί τά πιστεύω μας πού ἀντί νά βοηθοῦμε τά παιδιά μας τούς κάνουμε κακό».

Τό νά εἶναι κανείς ἔφηβος δέν εἶναι ἀρρώστια. Πρόκειται γιά τή φυσιολογική μετάβαση ἀπό τήν παιδική στήν ὥριμη ἡλικία, ὅπως τήν καθόρισε ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Ὅσο πιό γρήγορα κατανοήσει ὁ γονιός ὅτι πρόκειται γιά ἐπώδυνη μέν ἀλλά καί φυσιολογική κατάσταση πού γεννᾶ τήν ὡριμότητα, τόσο πιό γρήγορα καί εὔκολα θά ἐπανέρθει ἡ ἡρεμία στό σπίτι. Ἡ μόνη σώζουσα στάση τῶν γονέων εἶναι ἡ ἀληθινή ἀγάπη (Πρωτ. Δορμπαράκης 2012). Αὐτή ἡ ἀγάπη σημαίνει πρῶτον τήν προσέγγιση τῶν ἐφήβων χωρίς ὑποκρισία καί δεύτερον τόν σεβασμό τῆς ἐλευθερίας τους. Ψεύτικες συμπεριφορές, ἀσυνέπεια καί ὑποκρισία παροργίζουν τούς ἐφήβους.

Ὁ Γέροντας Παΐσιος συνήθιζε νά λέει: «Ἡ μεγαλύτερη εὐεργεσία τῶν γονέων πρός τούς ἐφήβους εἶναι νά ζοῦν μέ συνέπεια τήν πίστη τους καί νά μαρτυροῦν αὐτό πού ὁ Θεός μας εἶναι: Ἀγάπη. Ἡ γνησιότητα τῆς ζωῆς μας καί τῆς ἀγάπης μας θά ἀποτυπωθεῖ στό βάθος τῆς ψυχῆς τοῦ ἐφήβου, θά τόν σφραγίσει καταλυτικά καί θά ἀποτρέψει πιθανές ἔντονες ἀντιδράσεις καί παρεκκλίσεις του στήν πορεία πρός τήν ἀνεξαρτησία καί τήν εὕρεση τῆς ταυτότητάς του.

Ἔλλειψη σεβασμοῦ τῆς ἐλευθερίας ἐπίσης παροργίζει τούς ἐφήβους καί τούς προκαλεῖ ταραχές. Φυσικά ὡς γονεῖς πρέπει νά θέτουμε ὅρια, γιατί τά ἔχουν ἀνάγκη πρωτίστως τά παιδιά μας. Εἶναι τά ὅρια πού μέσα στό χάος τῆς

ἀναταραχῆς πού βρίσκονται τά διευκολύνουν καί τά ἠρεμοῦν, γιατί τούς θέτουν ἕνα πλαίσιο πού ἀπό μόνα τους δέν μποροῦν νά βάλουν. Τά ὅρια αὐτά σταδιακά θά πρέπει νά μειώνονται καθώς μεγαλώνουν τά παιδιά μας, γιά νά ἀποφεύγονται ἔντονες ἀντιδράσεις. «Κουρδίζουμε ὅσο παίρνει» ἔλεγε ὁ Γέροντας Παΐσιος (Δορμπαράκης 2012).

Ὁ σεβασμός τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐφήβου ἐκφράζεται κατ' ἐξοχήν μέ διάλογο πού γίνεται μέ ἀγάπη. Διάλογος ὅμως δέν σημαίνει διάλεξη γιά τό τί πρέπει νά κάνει καί πῶς πρέπει νά συμπεριφέρεται ὁ ἔφηβος. Σημαίνει ἐπικοινωνία. Πρέπει νά μαθαίνουμε πρῶτα νά ἀκοῦμε τά παιδιά μας, ἐξάλλου ἡ τέχνη τῆς ἐπικοινωνίας δέν εἶναι νά μιλᾶς ἐσύ, ἀλλά ν' ἀκοῦς τόν ἄλλο ἄνθρωπο. Πρέπει τά παιδιά μας νά μποροῦν νά μᾶς μιλοῦν ἐλεύθερα χωρίς ν' ἀντιδροῦμε μέ θυμό ἤ πανικό. Στάσεις τοῦ τύπου «σοῦ προσφέρω τόσα, ἄρα πρέπει κι ἐσύ νά κάνεις αὐτά πού ζητῶ ἐγώ ἀπό ἐσένα», δέ βοηθοῦν. Πρέπει ἁπλά νά τούς ἀγαποῦμε χωρίς νά διεκδικοῦμε τίποτα ἀπ' αὐτούς γιά τό δικό τους καλό κι ὄχι γιά τό δικό μας. (Μητρ. κ. Ἀθανάσιος, 2008).

Ὁ διάλογος μέ τούς ἐφήβους εἶναι αὐτό πού τούς πείθει ὅτι σεβόμαστε τούς ἴδιους καί τήν ἐλευθερία τους καί τούς ἀγαπᾶμε, ὁπότε ὑπάρχει ἐλπίδα νά ἀκούσουν καί ἐμᾶς καί νά προβληματιστοῦν. Ἐπίσης ὁ διάλογος τούς βοηθᾶ νά ὡριμάσουν πιό γρήγορα. Πολλές φορές οἱ γονεῖς νοιώθοντας ὅτι ἔχουν ἐξαντλήσει ὅλα τά περιθώρια διαλόγου καταφεύγουν σέ ὀργισμένη συμπεριφορά ἤ ἀδιαφορία. Καί τά δυό ὅμως δείχνουν ἔλλειψη ὡριμότητας ἐκ μέρους τῶν γονέων, ἐπειδή ἀφήνουν τή στάση τους νά καθορίζεται ἀπό τήν πρόκληση πού δέχονται ἀπό τά παιδιά τους. Τόσο ἡ ὀργισμένη ἀντίδραση ὅσο καί ἡ ἀδιαφορία ἐκλαμβάνονται ἀπό τόν ἔφηβο ὡς ἔλλειψη ἀγάπης (Πρωτ. Δορμπαράκης, 2012).

Τί πρέπει ὅμως νά κάνουν οἱ γονεῖς, ὅταν οἱ ἔφηβοι, παρ᾽ ὅλες τίς προσπάθειες τῶν γονιῶν, δέν πείθονται καί ἐπιμένουν νά κάνουν αὐτό πού ἔχουν κατά νοῦ, ὅσο ἐπικίνδυνο κι ἄν εἶναι; Ὁ Πρωτ. Δορμπαράκης (2012) ἀναφέρει: « Ὅταν ὁ γονιός ἔχει ἐξαντλήσει τά ὅποια ἐπιχειρήματά του καί δέν ἔχει πείσει τό ἔφηβο παιδί του, ἀγόρι ἤ κορίτσι, τότε παίρνει στά χέρια του τό μεγαλύτερο καί ἰσχυρότερο ὅπλο πού διαθέτει, τήν προσευχή. Οἱ χριστιανοί δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι ἡ μεγαλύτερη δύναμη πού διαθέτουμε εἶναι ἡ ἀναφορά μας στόν Θεό. Ὅ,τι ἀνθρωπίνως δέν μποροῦμε νά πετύχουμε, τό πετυχαίνουμε συνήθως μέσω τῆς βοήθειας τοῦ Θεοῦ, τῆς Παναγίας, τῶν Ἁγίων μας». Ἐξάλλου ὅπως ἀναφέρει ὁ ἅγιος Πορφύριος: «Τά λόγια κτυποῦν στ' αὐτιά, ἐνῶ ἡ προσευχή πηγαίνει κατευθεῖαν στήν καρδιά».

Συμπερασματικά, παραθέτουμε τά λόγια τοῦ Μητροπολίτη κ. Ἀθανασίου (2008), «τό πρόβλημα τῆς ἐφηβείας δέν πρέπει νά τό ἐστιάσουμε στούς ἐφήβους ἀλλά

στούς μεγάλους. Καί ἄν θέλουμε νά ἀντιμετωπίσουμε τά προβλήματα τῶν ἐφήβων, πρέπει νά ἀρχίσουμε ἀπό ἐμᾶς τούς μεγάλους ἀνθρώπους. Ἐμεῖς οἱ γονεῖς νά καλλιεργήσουμε τούς ἑαυτούς μας καί αὐτό θά ἔχει θετικό ἀποτέλεσμα στά ἔφηβα παιδιά μας. Ἄν προσπαθήσουμε νά διορθώσουμε τούς ἐφήβους, χωρίς πρῶτα νά διορθώσουμε τούς ἑαυτούς μας, θά ἀποτύχουμε παταγωδῶς».

(Δημοσιεύθηκε στο περιοδικό Παράκληση. Διμηνιαία Ἔκδοσις Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λεμεσοῦ, τεῦχος 92)